

Nota briològica

Pohlia andalusica (Höhn.) Broth., una novetat per a la brioflora dels Pirineus

Creu Casas

Universitat Autònoma de Barcelona. Facultat de Ciències. Botànica.
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Manuscrit rebut el maig de 1997

Una bona part de les espècies del gènere *Pohlia* tenen els fil·lidis molt semblants en la forma i en les mides, com també la trama cel·lular. Solen ser estèrils, i en aquest cas només la presència de bulbils és decisiva per a la seva identificació. Per culpa de la seva difícil classificació, nombrosos exemplars recol·lectats durant els darrers vint anys quedaren arxivats tot esperant de disposar de temps i d'una millor bibliografia. Finalment, hem revisat totes les mostres de *Pohlia* procedents de la península Ibèrica incloses a l'herbari BCB, al mateix temps que intentàrem determinar aquelles que fins ara havíem considerat conflictives. Generalment ens hem basat en les claus de determinació de Nyholm (1993), Demaret & Arts (1993) i Shaw (1981). Tret de la *Pohlia atropurpurea* (Wahlenb.) Lindb. i la *P. lescuriana* (Sull.) Grout, de presència incerta a la Península, hem catalogat del vessant sud dels Pirineus la resta de *Pohlia* que consten al *checklist* (Casas, 1991).

Höhnelt (1895) va descriure la *Pohlia andalusica* d'uns exemplars mancats de l'espòrfit recol·lectats l'any 1892 al vessant sud-oest del Veleta, pic culminant d'un massís constituït d'una part molt important de la Sierra Nevada, situada al sud de la península Ibèrica. Shiffner (1904), en revisar els exemplars de l'herbari Höhnelt, va confirmar la nova espècie alhora que afirmava que era ben diferent de la *Pohlia drummondii* (C. Müll.) Andr. (*Webera commutata* Schimp.) i de la *P. obtusifolia* (Brid.) L. Koch (*W. carinata* Brid.), tal com indicava Höhnelt. Höhnelt va observar a l'axil·la dels fil·lidis uns cossos petits, rígids, verds, mancats d'apèndixs fil·lidials, als quals anomena *pseudopodis*. Sembla que es referia als bulbils presents en moltes espècies de *Pohlia*, l'observació dels quals fa possible la seva identificació.

Era molt particular que tot i ser una espècie de distribució molt àmplia per Europa (Düll, 1985) i al nord d'Amèrica, amb el tipus originari d'Andalusia, no fos citada de cap altra localitat espanyola. La inclusió al *checklist* Casas (1991) era exclusivament fruit de la recopilació de la nota de Höhnelt, sense cap altra localitat coneguda ni de la mateixa Sierra Nevada, ja que restava inèdita la mostra del Corral del Veleta recollida per J. A. Gil l'any 1976 i no va ser determinada com a *P. andalusica* fins l'any 1990 per Shaw (Herbari J. Muñoz no. 1276). Una comunicació i un comentari verbal de J. Muñoz ens va estimular a revisar totes les

recol·leccions de *Pohlia* encara per determinar. Amb aquesta revisió hem comprovat que *P. andalusica* existeix al vessant sud dels Pirineus, on sembla rara. El fet que una bona part de les mostres són estèrils i no tenen bulbils ens ha dificultat el seu reconeixement. Malgrat aquesta circumstància, hem aconseguit veure els bulbils característics i poden esmentar amb certesa les localitats següents:

Alta Ribagorça: Benasc, la Renclusa, roques amb *Andreaea*, alt. 2000 m. Vilaller, alt. 1680 m, leg. Canalis.

Pallars Sobirà: Alins, alt. 2000 m. Agulles d'Amitges, alt. 2400 m.

Andorra: Port de Cabús, alt. 2350 m.

La *P. andalusica* se suma al reduït grup d'espècies de briòfits que es troben a les parts elevades dels Pirineus i de la Sierra Nevada, com *Anthelia juratzkana* (Limpr.) Trev., *Bryum weigeli* Spreng., *Hydrogrimmia mollis* (B., S. & G.) Loeske i *Hygrohypnum molle* (Hedw.) Loeske.

Segons la llista roja de briòfits (Sérgio et al., 1994), *P. andalusica* fou considerada *R* (no s'ha trobat a Portugal). Malgrat les noves localitats, mantenim la qualificació de *R*, ja que aquestes són poques i esparses. En trobar-se principalment a les roques, creiem que el seu hàbitat als Pirineus no ofereix gaire perill.

Bibliografia

- Casas, C. 1991. New checklist of Spanish mosses. Orsis 6: 3-26.
- Demaret, F.; Arts, Th. 1993. Flore générale de Belgique, p. 113-145.
- Düll, R. 1985. Distribution of the European Mosses. Bryologische Beiträge 5: 110-232.
- Höhnelt, F. 1895. Beitrag zur Kenntnis der Laubmoosflora des Hochgebirgstheiles der Sierra Nevada in Spanien. Sitzungsberichten der Kaiserl. Akad. Wissens. Math. Natur, p. 297-336.
- Nyholm, E. 1993. Illustrated Flora of Nordic Mosses fas. 3 *Bryaceae*, p. 147-162.
- Schiffner, V. 1904. Revision einiger kritischer laubmoose aus dem Herbarium F. v. Höhnelt. Hedwigia 43: 425-427.
- Sérgio, C.; Casas, C.; Brugués, M.; Cros, R.M. 1994. Red List of Bryophytes of the Iberian Peninsula. Lisboa, p. 1-50.
- Shaw, A. J. 1981. A taxonomic revision of the propaguliferous species of *Pohlia* (Musc.) in North America. Journ. Hattori. Bot. Lab. 50: 1-81.